

22.09.2014

Valtiovarainministeriö

Viite

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 21.8.2014 (VM091:00/2013)

Asia

Ulkoasiainministeriön lausunto

Valtiovarainministeriössä on valmisteltu luonnokset valtioneuvoston asetuksiksi väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 22 §:n voimaantulosta.

Ulkoasiainministeriö pitää kannatettavana, että väestötietojärjestelmästä annettu valtioneuvoston asetukseen ehdotetaan tehtäväksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muutoksen edellyttämät tarkennukset.

Ulkoasiainministeriö lausuu ehdotuksesta siltä osin kuin se koskee ulkoasiainhallinnon toimivaltaan kuuluvia kysymyksiä.

Väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettua lakia on muutettu lailla 145/2014, joka on tullut voimaan 1.3.2014. Kuitenkin kyseisen lain 22 §:ää koskeva muutos tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 22 §:n mukaan Maahanmuuttovirasto ja paikallispoliisi saavat päättää ulkomaan kansalaista koskevien tietojen tallettamisesta väestötietojärjestelmään lain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa silloin, kun pyyntö tietojen tallettamisesta on tehty oleskelulupaa, oleskelukorttia tai oleskeluoikeuden rekisteröintiä koskevan hakemuksen yhteydessä. Pyyntö voi tehdä Suomessa Maahanmuuttovirastolle tai paikallispoliisille ja ulkomailla Suomen edustustolle. Kyseessä on uusi edustustoille säädetty tehtävä. Tietojen tallettaminen väestötietojärjestelmään edellyttää, että ulkomaalaiselle myönnetään hänen hakemansa oleskelulupa tai oleskelukortti tai että hänen oleskeluoikeutensa rekisteröidään.

Ehdotetussa väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta koskevassa ehdotuksessa säännellään tarkemmin tallentamispyyntöjen vastaanottajan tehtävistä. Ehdotuksen 30 §:ssä säädetään viranomaisen tehtävistä ulkomaan kansalaisen tietojen tallettamispyyntöjä vastaanotettaessa ja tietoja tallettaessa. Pykälän 2 momentissa todetaan, että tietojen tallettamispyyntöjen vastaanottavan viranomaisen on liitettävä tietojen tallettamista varten lähetettävään ilmoitukseen varmentamansa jäljennös pykälän 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista. Viranomaisen varmentamalla jäljennöksellä tarkoitettaneen alkuperäisen asiakirjan jäljennöksen oikeaksi todistamista. Ulkoasiainministeriö esittää harkittavaksi sanamuodon muuttamista jäljennöksen oikeaksi todistamiseksi. Konsulipalvelulain nojalla edustustot voivat suorittaa tiettyjä notaarintehtäviä, joista on erikseen säädetty konsulipalvelulaissa. Yksi konsulipalvelulain mukaisista notaarintehtävistä on jäljennöksen oikeaksi todistaminen. Säädösten sanamuodon yhteneväisyyden ja selvyyden vuoksi myös tässä olisi syytä harkita yhtenäistä nimitystä toimenpiteelle. Ulkoasiainministeriö ehdottaa siten muutettavaksi asetuksen 30 §:n 2 momentissa käytettäväksi sanamuotoa viranomaisen oikeaksi todistetut jäljennökset.

Väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen 34 §:ssä säännellään Suomen ulkomaan edustustojen välittämistä ilmoituksista. Asetuksen 34 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaisen toimitettua Suomen ulkomaan edustustolle Suomen kansalaisen ulkomailla tapahtunutta syntymää, avioliittoon vihkimistä tai kuolemaa koskevan ulkomaisen asiakirjan toimitettavaksi Suomeen maistraatille edustuston on varmistuttava, että sille toimitettu ulkomainen asiakirja on alkuperäinen tai luotettavasti oikeaksi todistettu. Asiakirjan on lisäksi oltava laillistettu tai siihen on oltava liitettyä asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistus sen alkuperästä, jollei Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täytämisestä muuta johdu.

Väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 19 §:n 2 momentissa säädetään mahdollisuudesta tallettaa väestötietojärjestelmään tietoja, joiden perusteena olevasta tapahtumasta ei ole voitu varmistua lain 19 §:n 1 momentissa tarkoitetun luotettavan asiakirjan perusteella.

Tiedon tallettamista väestötietojärjestelmään pyytävän on esitettävä maistraatille selvitystä syistä, joiden vuoksi asiakirjan, asiakirjan laillistamisen tai asiakirjan alkuperää osoittavan todistuksen saaminen on hänelle mahdollista. Maistraatti voi selvityksen saatuaan tarvittaessa pyytää Maahanmuuttoviraston tai ulkoasiainministeriön lausunnon siitä, että asiakirjaa, asiakirjan laillistamista tai asiakirjan alkuperää osoittavaa todistusta ei ole mahdollista saada.

Asetuksen 34 §:ää ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan väestötietolakiin tehtyjä muutoksia vastaavasti niin, että Suomen edustustojen ulkomailla tulisi ilmoittaa maistraateille, onko ulkomaiseen tapahtumaan perustuvasta tietojen tallettamispyynnöstä voitu varmistua lain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, jos 34 §:ssä tarkoitettua asiakirjaa, asiakirjan laillistamista tai asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistusta asiakirjan alkuperästä ei voida saada.

Ulkoasiainministeriö toteaa, että ulkomaisen asiakirjan laillistaminen on myös edustustoissa ulkomailla lähtökohtana arvioitaessa, onko ulkomaisen asiakirjan antaneella viranomaisella ollut asiakirjan antamiseen toimivalta. Mikäli ulkomaisessa asiakirjassa ei ole asianmukaista laillistusta eli paikallisen ulkoasiainministeriön varmennusta siitä, että kyseisen asiakirjan on antanut asianomaisessa maassa toimivaltainen viranomainen, on myös edustustoilla rajalliset mahdollisuudet ulkomailla selvittää sitä, voidaanko asiakirjaa pitää sillä tavoin luotettavana, että sen luotettavuudesta on voitu varmistua lain 19 § 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Arvioitaessa edustustojen toimintamahdollisuuksia esittää selvitystä asiakirjojen luotettavuudesta on korostettava sitä, että edustustojen toimintamahdollisuuksiin vaikuttavat ensisijaisesti ulkoasiainhallinnossa kulloinkin käytössä olevat resurssit. Lisäksi on otettava huomioon myös maa -ja maanosakohtaiset eroavaisuudet. Tiettyjen maiden osalta ei edes laillistusta tai asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistusta asiakirjan alkuperästä voida pitää riittävän luotettavana selvityksenä niiden alkuperästä.

On otettava myös huomioon ulkoasiainministeriössä vireillä oleva konsulipalvelulain muutosta koskeva lakihanke, jonka tavoitteena on konsulipalvelulain soveltamisalan laajentaminen ulkoasiainhallinnon kansalaispalvelujen yleislaiksi.

Ulkoasiainministeriö viittaa myös jo aikaisemmin antamaansa lausuntoon (HEL7M0244-9) hallituksen esityksestä laiksi väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta. Kyseissä lausunnossa ulkoministeriö totesi, että uusia tehtäviä ei olisi mahdollista hoitaa ulkoasiainhallinnossa ilman lisäresursseja.

Lopuksi ulkoasiainministeriö kiinnittää huomiota viranomaisyhteistyön tärkeyteen käytännön kysymysten selvittämisessä jo ennen väestötietolain 22 §:n ja asetuksen voimaantuloa. Tämä on tärkeää, jotta edustustoille tulevat uudet tehtävät voidaan hoitaa olemassa olevilla henkilöstöresursseilla lain 22 §:n ja asetuksen voimaantuloajankohdista lukien.

Ulkoasiainministeriö ei näe estettä ehdotetuille voimaantulosäädöksille, joiden mukaan väestötietojärjestelmästä annetun lain 22 § tulisi voimaan 1.12.2014 ja että asetuksen voimaantulo olisi 10.11.2014 lukuun ottamatta muiden viranomaisten kuin maistraatin toimivaltaa sääntelevät pykälät, jotka ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.12.2014. Voimaantulo edellyttää kuitenkin, että pyynnön vastaanottamisen Suomen edustustossa ja siirtämisen oikealle viranomaiselle mahdollistavat tekniset ratkaisut ovat toimintavalmiina.

Ulkoasiainministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota sisäministeriössä valmisteilla olevaan ulkomaalaislain muutokseen (SM053:00/2012), jonka tar-

koituksena on mahdollistaa tulevaisuudessa oleskelulupahakemuksen jättäminen Suomen edustuston sijaan ulkoiselle palveluntarjoajalle tai toisen Schengen-valtion edustustolle tarkemmin laissa määritellyillä edellytyksillä. Tässä yhteydessä tulee arvioitavaksi myös tietojen tallentamista väestötietojärjestelmään koskevan pyynnön jättäminen oleskelulupahakemuksen jättämisen yhteydessä ulkoiselle palveluntarjoajalle tai toisen Schengen-valtion edustustolle Suomen ulkomaanedustuston sijasta.

Kansalaispalvelupäällikkö

Lauri Aaltonen

Yksikön päällikkö

Teemu Turunen

Liitteet

-